

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ
ՈՐՈՇՈՒՄ

2020 թվականի *հայրիկ 26-ի* N 92-2

ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ՈՐԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ
ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 16-րդ հոդվածի 9-րդ մասի 9-րդ կետով՝ Հաշվեքննիչ պալատը

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է՝

1. Հաստատել Հաշվեքննիչ պալատում որակի կառավարման համակարգի ստեղծման հայեցակարգը՝ համաձայն սույն որոշման հավելված 1-ի:
2. Սահմանել Հաշվեքննիչ պալատի ֆինանսական, հսկողության և կառավարչական գործընթացների հետ կապված ռիսկերի կառավարման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով հաշվեքննիչ պալատում որակի կառավարման համակարգի ստեղծման ժամանակացույց՝ համաձայն սույն որոշման հավելված 2-ի:
3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ

Ժ. Յուրյան Լ. ՅՈՒՅԱՆ

ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ ՈՐԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Որակի կառավարման համակարգի (այսուհետ՝ Համակարգ) ստեղծման հայեցակարգը (այսուհետ՝ հայեցակարգ) կարգավորում է Հաշվեքննիչ պալատում Համակարգի ստեղծման նախադրյալները, Համակարգի տարրերը, յուրաքանչյուր տարրի շրջանակում իրականացման ենթակա միջոցառումները, որոնք թույլ կտան ապահովել Համակարգի ներդրումը և արդյունավետ գործունեությունը Հաշվեքննիչ պալատում, ինչպես նաև Համակարգի գործառույթի իրականացման հետ կապված այլ հարաբերություններ:

2. ՈՐԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

2. Համակարգը՝ Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իրականացվող աշխատանքների որակին սպառնացող ռիսկերին արձագանքն է:

3. Համակարգի ստեղծման նպատակն է ապահովել, որ Հաշվեքննիչ պալատը հաշվեքննություններն իրականացնի օրինականության և տնտեսման, նպատակային ու ծախսային արդյունավետության սկզբունքների համաձայն, ինչպես նաև բարձրացնել Հաշվեքննիչ պալատի ֆինանսական, հսկողության և կառավարչական գործընթացների հետ կապված ռիսկերի կառավարման արդյունավետությունը:

4. Համակարգի ստեղծմամբ (ներդրմամբ) Հաշվեքննիչ պալատում ձևավորվում է որակի հսկողության համապարփակ շրջանակ, որն առնչվում է Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իրականացվող բոլոր տեսակի հաշվեքննությունների, ինչպես նաև ֆինանսական, հսկողության և կառավարչական գործընթացների որակի համակարգին:

5. Համակարգը բաղկացած է հետևյալ տարրերից (բաղադրիչներից)՝

- 1) ռիսկերի կառավարման համակարգ,
- 2) հաշվեքննությունների իրականացման վերաբերյալ որոշումների կայացում,
- 3) հաշվեքննությունների իրականացում,
- 4) կատարողականի ցուցիչներ և կատարողականի ինքնագնահատումներ,
- 5) մշտադիտարկում,
- 6) մարդկային ռեսուրսներ,
- 7) էթիկայի պահանջներ,

8) Հաշվեքննիչ պալատում որակի համար առաջնորդության պատասխանատվություն:

3. ՌԻՍԿԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

6. Ռիսկերի կառավարման համակարգը ռազմավարական և գործառնական կառավարման գործիք է՝ միտված այն հիմնական ռիսկերի բացահայտմանը, հսկողությանը, մշտադիտարկմանը և կանխմանը, որոնք կարող են ազդել Հաշվեքննիչ պալատի առջև դրված խնդիրների և նպատակների լուծման համար իրականացվող աշխատանքների որակին:

7. Հաշվեքննիչ պալատի ռիսկերի կառավարման համակարգը ամփոփում է իր մանդատի որակյալ իրականացումը վտանգող բոլոր մարտահրավերները՝ սկսած իրավական և կազմակերպչական հարցերից մինչև առանձին հաշվեքննության առաջադրանքին առնչվող ռիսկերը:

8. Ռիսկերի կառավարման համակարգի ներդրումը ենթադրում է հետևյալ միջոցառումների իրականացումը՝

1) ռիսկերի կառավարման քաղաքականության մշակում, որի միջոցով բացահայտվում են Հաշվեքննիչ պալատի առջև ծառացած հիմնական ռիսկերը, նախանշվում են այդ ռիսկերի զսպման ուղիները և դրանց կառավարման գծով պարտականությունների բաշխումը: Հաշվեքննիչ պալատի գործունեությանն առնչվող ներքին և արտաքին ռիսկերը կարող են ներառել՝

ա. ռազմավարական ռիսկեր՝ կապված սահմանված ռազմավարական նպատակներին հասնել չկարողանալու հետ,

բ. մարդկային ռեսուրսներին առնչվող ռիսկեր՝ կապված աշխատակիցների որակավորման մակարդակի, փորձառության ոչ բավարար մակարդակի, ղեկավար-աշխատակից հարաբերությունների և աշխատանքային պայմանների հետ,

գ. գործառնական ռիսկեր՝ կապված ներքին գործընթացների և ռեսուրսների կառավարման թերությունների հետ, ինչպես նաև արտաքին իրադարձություններից ծագող ռիսկեր, որոնք կարող են բացասաբար ազդել Հաշվեքննիչ պալատի գործունեության վրա,

դ. իրավական ռիսկեր՝ կապված սահմանված իրավական պահանջները կատարել չկարողանալու հետ,

ե. համբավի ռիսկ՝ կապված Հաշվեքննիչ պալատի հեղինակության և վստահելիության վրա բացասական ազդեցության ներուժ ունեցող հանգամանքների հետ,

զ. ֆինանսական ռիսկեր՝ կապված բյուջետային ռիսկերի հետ, արդյունավետ ֆինանսական կառավարում և հաշվետվողականություն չապահովելու հետ:

2) ռիսկերի ռեգիստրի ստեղծում, որը պարունակում է՝

ա. յուրաքանչյուր բացահայտված ռիսկի բնույթի նկարագրությունը,

բ. ռիսկերի մշտադիտարկման համակարգի նկարագրությունը, այդ թվում՝ վաղ ահազանգման մեխանիզմների վերաբերյալ տեղեկատվություն, որը կնախագծուշացնի ռիսկի աճի մասին,

գ. ռիսկերի դասակարգում,

դ. ռիսկի կառավարման համարժեք արձագանքների կամ հսկողության միջոցների ցանկ:

3) նախքան հաշվեքննության իրականացման վերաբերյալ որոշման կայացումը ռիսկերի գնահատում,

4) ռիսկերի կառավարման համակարգի պարբերաբար վերանայում:

4. ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

9. Պատշաճ մշակված և համակարգված հաշվեքննությունների պլանավորման գործընթացը երաշխավորում է Հաշվեքննիչ պալատի ռեսուրսների ամենաարդյունավետ օգտագործումը:

10. Հաշվեքննիչ պալատն իր գործունեության ծրագիրը կազմելիս պետք է գնահատի, թե արդյոք առկա են բավարար ռեսուրսներ՝ իրականացնելու տվյալ քանակի հաշվեքննությունները որակի ցանկալի մակարդակով: Այդ նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է առաջնահերթությունների որոշման համակարգի առկայությունը, որը հաշվի կառնի որակի պահպանման անհրաժեշտությունը:

11. Հաշվեքննիչ պալատի կողմից հաշվեքննությունների իրականացումը բաժանվում է երկու լայն խմբի՝

1) հաշվեքննություններ, որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել՝ ելնելով օրենսդրական պահանջներից, ստանձնած միջազգային պարտավորություններից,

2) հաշվեքննություններ, որոնց իրականացումը կախված է Հաշվեքննիչ պալատի հայեցողությունից:

12. Պարտադիր կատարման ենթակա ծրագրային կետերն Հաշվեքննիչ պալատը պետք է իրականացնի առավելագույն ծախսային և նպատակային արդյունավետությամբ՝ առավելագույնի հասցնելու համար հայեցողական ծրագրային կետերի կատարման համար հասանելի ռեսուրսները:

13. Հաշվեքննիչ պալատի կողմից հաշվեքննություն իրականացնելու համար հայեցողական որոշում կայացնելիս պետք է առկա լինեն քաղաքականություններ և ընթացակարգեր, որոնք կերաշխավորեն, որ այդ հաշվեքննությունները կիրականացվեն միայն այն դեպքում, երբ Հաշվեքննիչ պալատը՝

1) կոմպետենտ է հաշվեքննության իրականացման հարցում և ունի անհրաժեշտ կարողություններ, այդ թվում՝ ժամանակ և ռեսուրսներ,

2) կարող է հաշվեքննությունն իրականացնելիս ամբողջությամբ բավարարել էթիկայի պահանջները,

3) գնահատել է հաշվեքննության որակի ռիսկը և այն ցածր է:

14. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է պարբերաբար վերանայի իր գործունեության ծրագրի կազմման համար հիմք հանդիսացող ռիսկերի վրա հիմնված մոթոդաբանությունը՝ երաշխավորելու համար, որ այն թույլ է տալիս բացահայտել բարձր ռիսկային ուղղությունները և, հետևաբար, հաշվեքննության այն հնարավոր առաջադրանքները, որոնք կունենան առավելագույն ազդեցության ներուժ:

15. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է մշտադիտարկի հանրային շահը և շահառուների սպասումները և օգտագործի մշտադիտարկման արդյունքները՝ ծրագրային կետերի ընտրության գործընթացում: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է հաշվի առնել Ազգային ժողովի և Կառավարության սպասումները, զանգվածային լրատվության միջոցների մշտադիտարկման արդյունքները, հանրության կողմից բարձրացվող հարցերը, ներառյալ՝ Հաշվեքննիչ պալատին ուղղված դիմումները:

16. Երբ ռեսուրսները բավարար չեն և ռիսկեր են ստեղծում հաշվեքննության որակի համար, պետք է առկա լինեն ընթացակարգեր, որոնք կերաշխավորեն, որ ռեսուրսների սահմանափակության խնդրի վրա կիրավորվի Հաշվեքննիչ պալատի ղեկավարության և, ըստ անհրաժեշտության, նաև Ազգային ժողովի և այլ պատկան մարմինների ուշադրությունը:

5. ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

17. Հաշվեքննիչ պալատի հիմնական ռազմավարական նպատակներից է՝ նպաստել հանրային միջոցների կառավարման թափանցիկությանը և հաշվետվողականությանը՝ բարձրորակ հաշվեքննությունների իրականացման արդյունքում կազմված հստակ, հուսալի և օգտակար ընթացիկ եզրակացությունների ներկայացման և հրապարակման միջոցով:

18. Համակարգի գործունեությունը պետք է ապահովի, որ.

1) հաշվեքննության ընթացիկ եզրակացությունների հստակությունը երաշխավորվի պարզ շարադրանքով, հաշվեքննության հստակ նպատակների և չափանիշների սահմանմամբ, բացահայտումները, եզրակացությունները և առաջարկությունները հստակորեն նկարագրելով, ինչպես նաև հիմնական տեքստից հեշտությամբ տարանջատվող հիմնական ուղերձները ներկայացնելով,

2) հաշվեքննության ընթացիկ եզրակացությունների հուսալիությունը երաշխավորվի մասնագիտական ստանդարտներին բավարարելով, ներառյալ՝ անկախության և անաչառության, ինչպես նաև բացահայտումները և եզրահանգումները բավարար, տեղին և հուսալի հաշվեքննության ապացույցների հիման վրա տրամադրելով,

3) հաշվեքննության ընթացիկ եզրակացությունների օգտակարությունը երաշխավորվի շահառուների համար կարևոր հաշվեքննության թեմաներ ընտրելով, արդիական բացահայտումներ ներկայացնելով, հաշվեքննությունների ժամկետներն այնպես պլանավորելով, որպեսզի հնարավոր լինի նպաստել օրենսդրական փոփոխությունների կամ բյուջեի կատարմանը, ծախսային արդյունավետ առաջարկությունների ներկայացմանը:

19. Հաշվեքննության ողջ գործընթացը, այդ թվում՝ հաշվեքննության պլանը, աշխատանքային փաստաթղթերը և հաշվեքննությունն իրականացնող պաշտոնատար անձանց այլ աշխատանքները ենթակա են վերստուգման, որը միտված է երաշխավորելու, որ հաշվեքննությունը համապատասխանում է մասնագիտական ստանդարտներին և իրավական պահանջներին: Հաշվեքննության ընթացքը ըստ պլանի պետք է պարբերաբար մշտադիտարկվի ղեկավարության կողմից:

20. Համակարգում առանցքային դերը վերապահված է հաշվեքննության խմբի և առաջադրանքի ղեկավարներին, որոնք պարտավոր են վերստուգել հաշվեքննողների կողմից իրականացվող հաշվեքննության բոլոր աշխատանքները: Վերստուգման արդյունքները պետք է փաստաթղթավորվեն:

21. Հաշվեքննիչ պալատը սահմանում է, նախքան ընթացիկ եզրակացության հրապարակումը, հաշվեքննության գործընթացին չմասնակցած մասնագետների կողմից հաշվեքննության որակի հսկողության վերստուգման կարգ, որը հանդիսանում է որակի հսկողության համակարգի բաղկացուցիչ մասը: Որակի հսկողության վերստուգման արդյունքում բարձրացված հարցերը պետք է լուծվեն նախքան ընթացիկ եզրակացության հրապարակումը:

22. Հաշվեքննիչ պալատը սահմանում է հաշվեքննության ընթացիկ եզրակացությունները հրապարակման լիազորելու ընթացակարգ, որը ենթադրում է ընթացիկ եզրակացությունների նախագծի որակի հսկողության վերստուգում, հաշվեքննության խմբի, առաջադրանքի ղեկավարների, ինչպես նաև հաշվեքննության գործընթացը համակարգող Հաշվեքննիչ պալատի անդամի կողմից վերստուգումները և ըստ անհրաժեշտության, քննարկումներ Հաշվեքննիչ պալատի այլ մասնագետների հետ:

23. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ներդնի քաղաքականություններ և ընթացակարգեր, որոնք կխթանեն հաշվեքննությունների բարձր որակը և կապախթանեն կամ կկանխարգելեն ցածր որակը: Դա ներառում է հաշվեքննության մեթոդաբանությունների և ուղեցույցների մշակումը, մասնագիտական դատողությունների պատշաճ կիրառությունը և որակական առաջընթացը խրախուսող միջավայրի ստեղծումը:

24. Հաշվեքննությունների պլանավորման փուլում Հաշվեքննիչ պալատը պետք է դիտարկի տեխնիկական և այլ փորձագետների ներգրավման անհրաժեշտությունը հաշվեքննության այնպիսի հարցերի գծով, որոնց հետ կապված Հաշվեքննիչ պալատն կարող է ունենալ փորձառության պակաս:

25. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է շարունակական քայլեր ձեռնարկի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների վրա հիմնված համակարգերի ներդրման ուղղությամբ, որոնք թույլ կտան համակարգել հաշվեքննության ապացույցների վերլուծության և փաստաթղթավորման գորխընթացները, կիրառել հաշվեքննության ապացույցների ստացման ստանդարտացված թեստեր և այլն:

26. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ձգտի բոլոր հաշվեքննություններն իրականացնել Աուդիտի բարձրագույն մարմինների միջազգային ստանդարտների պահպանմամբ հաշվեքննության ողջ ընթացքում: Եթե ստանդարտի որևէ պահանջ չի

պահպանվում, ապա Հաշվեքննիչ պալատը պետք է երաշխավորի, որ պատճառները պատշաճ կերպով փաստաթղթավորվում են:

27. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է երաշխավորի, որ Հաշվեքննիչ պալատի ներսում կարծիքների տարբերությունները հստակ փաստաթղթավորվում և լուծվում են նախքան ընթացիկ եզրակացության հրապարակումը:

28. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ձգտի ավարտել հաշվեքննությունները ժամանակին՝ գիտակցելով, որ Հաշվեքննիչ պալատի աշխատանքի արժեքն անկում է ապրում, երբ ժամանակին չի ներկայացվում:

29. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է երաշխավորի հաշվեքննության ողջ գործընթացի ժամանակին փաստաթղթավորումը և փաստաթղթավորման պահպանումն առնվազն հինգ տարի ժամկետով: Հաշվեքննիչ պալատը պետք է հաշվեկշռի փաստաթղթավորման գաղտնապահությունը թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքների պահպանման անհրաժեշտության հետ:

30. Հաշվեքննությունների ընթացքում առանցքային նշանակություն ունի հաշվեքննության օբյեկտի հետ արդյունավետ հաղորդակցությունը, որն էապես մեծացնում է հաշվեքննության առաջարկությունների կենսագործման հավանականությունը: Նշված հաղորդակցությունն առնվազն ենթադրում է.

1) առաջնային հանդիպման կազմակերպում նախքան հաշվեքննության մեկնարկը, որի ընթացքում հաշվեքննության օբյեկտին կներկայացվի հաշվեքննության առարկան, մեթոդը, չափանիշները և այլ տարրեր,

2) հաշվեքննության արդյունքների ներկայացում հաշվեքննության օբյեկտին՝ վերջինիս տրամադրելով իր առարկություններն ու բացատրությունները ներկայացնելու հնարավորություն,

3) հաշվեքննության գործընթացի որակի վերաբերյալ հաշվեքննության օբյեկտի արձագանքի ստացում: Վերջինիս ընթացքում կարող են կիրառվել հարցաշարեր:

31. Հաշվեքննության օբյեկտների կառուցողական արձագանքը կարող է օգտագործվել հաշվեքննությունների որակի գնահատման և առաջընթացի ներուժ պարունակող ոլորտների բացահայտման համար:

6. ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԻՆՔՆԱԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐԸ

32. Հաշվեքննիչ պալատում պետք է առկա լինի տեղին, կիրառական և հուսալի կատարողականի ցուցիչների համակարգ, որը թույլ կտա ժամանակին և հաշվեկշռված կերպով դիտարկել Հաշվեքննիչ պալատի կատարողականն իր գործունեության հիմնական ոլորտներում՝ ինչպես հաշվեքննության առաջադրանքների կատարման, այնպես էլ՝ վարչական գործընթացների:

33. Կատարողականի ցուցիչները պետք է կապակցված լինեն Հաշվեքննիչ պալատի ռազմավարական նպատակների հետ:

34. Կատարողականի ցուցիչները կարող են վերաբերել՝

1) մուտքային գործոններին և գործընթացներին, մասնավորապես՝

ա. ժամանակային ցուցիչներ՝ հաշվեքննությունների առանձին տեսակների կատարման միջին ժամանակահատված, պլանավորված ժամանակահատվածում ավարտված հաշվեքննությունների տեսակարար կշիռն ընդհանուրում և այլն.

բ. ծախսային գործոններ՝ առանձին հաշվեքննության առաջադրանքների ծախսը, յուրաքանչյուր տեսակի հաշվեքննության միջին ծախսատարությունը.

գ. մարդկային ռեսուրսների գծով ցուցիչներ՝ անձնակազմի շրջապտույտի մակարդակը, վերապատրաստումներին հատկացված ժամանակը, աշխատողների աշխատանքային բավարարվածության մակարդակը,

2) ելք արդյունքներին՝

ա. քանակական՝ հաշվեքննված բյուջետային ծախսերի տեսակարար կշիռն ընդհանուրում, տարվա ընթացքում հրապարակված ընթացիկ եզրակացությունների քանակը.

բ. որակական՝ հրապարակված ընթացիկ եզրակացությունների ներքին և արտաքին որակական գնահատումների արդյունքները,

3) ազդեցության գործոններին՝

ա. շահառուների կարծիքը հաշվեքննության ստեղծած հավելյալ արժեքի վերաբերյալ.

բ. հաշվեքննության առաջարկությունների տեսակարար կշիռը, որոնք կյանքի են կոչվել որոշակի ժամանակահատվածում(օրինակ՝ առնվազն 75%-ը).

գ. զանգվածային լրատվության միջոցներում Հաշվեքննիչ պալատի գործունեության լուսաբանումների քանակը.

դ. Ազգային ժողով ներկայացված հաշվեքննության ընթացիկ եզրակացությունների քանակը տվյալ տարվա ընթացքում.

ե. հաշվեքննությունների արդյունքում տեղի ունեցած դրական տեղաշարժերը և/կամ դրամական խնայողությունները.

զ. հաշվեքննությունների որակից հաշվեքննության օբյեկտների բավարարվածության մակարդակը:

35. Անհրաժեշտ է սահմանել առնվազն 3 կատարողականի ցուցիչներ, որոնք պետք է պարբերաբար վերանայվեն: Ցուցիչների թիվը և տեսակը կախված է չափվող արդյունքի բարդությունից, կատարողականի մշտադիտարկման համար առկա ռեսուրսների ծավալից, պահանջվող տեղեկատվության ծավալից:

36. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ապահովի հաշվետվողականություն շահառուների առջև կատարողականի ցուցիչների կատարման վերաբերյալ, այդ թվում՝ ծրագրային բյուջետավորման ներքո ներկայացվող ոչ ֆինանսական ցուցանիշների կատարողականների և Հաշվեքննիչ պալատի տարեկան հաղորդումների շրջանակներում:

37. Ծախսային և նպատակային արդյունավետության սկզբունքներին համահունչ գործելու, որպես հանրային հատվածի օրինակելի հաստատություն հանդես գալու և իր համբավի ռիսկը զսպելու նպատակով, Հաշվեքննիչ պալատը պետք է միջազգայնորեն հայտնի մեթոդաբանության հիման վրա պարբերաբար իրականացնի իր կատարողականի ինքնագնահատումները, որոնց ընթացքում պետք է

բացահայտվեն առկա թերությունները, մշակվի թերությունների շտկման միջոցառումների ծրագիր և դրա համաձայն ապահովվի միջոցառումների կատարումը:

7. ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ

38. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ունենա քաղաքականություններ և ընթացակարգեր, որոնք կտրամադրեն ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ այն ունի բավարար անձնակազմ՝ անհրաժեշտ կոմպետենտությամբ, կարողություններով և էթիկայի սկզբունքներին հակվածությամբ, որպեսզի իրականացնի հաշվեքննությունները Աուդիտի բարձրագույն մարմինների միջազգային ստանդարտներին և օրենսդրական պահանջներին համապատասխան՝ կազմելով և հրապարակելով համարժեք ընթացիկ եզրակացություններ:

39. Մարդկային ռեսուրսներին առնչվող քաղաքականությունները և ընթացակարգերը պետք է կարգավորեն՝

- 1) աշխատակիցների աշխատանքի ընդունումը,
- 2) աշխատակիցների որակավորումները,
- 3) կատարողականի գնահատումը,
- 4) մասնագիտական զարգացումը,
- 5) կարողությունները աշխատանքային պարտականությունները պահանջվող որակով իրականացնելու համար,
- 6) կոմպետենտությունները, ներառյալ՝ էթիկայի պահանջների գծով և տեխնիկական կոմպետենտությունը,
- 7) խրախուսումը,
- 8) վարձատրությունը,
- 9) անձնակազմի կարիքների գնահատումը:

40. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է խթանի ողջ անձնակազմի կրթությունը և վերապատրաստումը՝ ապահովելով շարունակական մասնագիտական կարողությունների զարգացումը:

8. ԷԹԻԿԱՅԻ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

41. Հաշվեքննիչ պալատի բոլոր աշխատակիցները պետք է դրսևորեն ՀՀ օրենսդրությամբ և Հաշվեքննիչ պալատի կողմից հաստատված էթիկայի կանոններին համապատասխան վարքագիծ:

42. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է սահմանի քաղաքականություններ և ընթացակարգեր, որոնք կտրամադրեն ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ Հաշվեքննիչ պալատը և նրա աշխատակիցները համապատասխանում են էթիկայի կանոններով սահմանված պահանջներին:

9. ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ՈՐԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

43. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է մշակի քաղաքականություններ և ընթացակարգեր՝ միտված այնպիսի ներքին կազմակերպական մշակույթի ձևավորմանը, որտեղ առկա կլինի ընկալումը, որ որակն առանցքային նշանակություն ունի Հաշվեքննիչ պալատի բոլոր աշխատանքների իրականացման համար: Դրանք պետք է սահմանվեն Հաշվեքննիչ պալատի ղեկավարության կողմից, որն էլ կրում է Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իրականացվող բոլոր աշխատանքների որակի համար ընդհանուր պատասխանատվությունը:

44. Հաշվեքննիչ պալատի ղեկավարությունը կարող է պատվիրակել Հաշվեքննիչ պալատի որակի հսկողության համակարգի կառավարումը բավարար և համապատասխան փորձառությամբ աշխատակիցների: Հաշվեքննիչ պալատը պետք է երաշխավորի, որ որակի հսկողության համակարգի գործունեության համար հատկացվում են բավականաչափ ռեսուրսներ:

45. Հաշվեքննիչ պալատի ռազմավարությունը պետք է ճանաչի Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իր բոլոր աշխատանքներում որակի ապահովման գերակա պահանջն այնպես, որ քաղաքական, տնտեսական կամ այլ հանգամանքները չվտանգեն իրականացվող աշխատանքների որակը:

46. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է երաշխավորի, որ որակի հսկողության քաղաքականությունները և ընթացակարգերը հստակ հաղորդակցվում են աշխատակիցների հետ:

10. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ

47. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ներդնի մշտադիտարկման գործընթաց, որը կտրամադրի ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ որակի հսկողության համակարգին առնչվող քաղաքականությունները և ընթացակարգերը տեղին են, համարժեք և գործում են արդյունավետորեն: Այդ քաղաքականությունները պետք է՝

1) ներառեն որակի հսկողության համակարգի շարունակական գնահատում, ներառյալ՝ տարվա ընթացքում յուրաքանչյուր Հաշվեքննիչ պալատի անդամի կողմից համակարգված և ավարտված առնվազն մեկ հաշվեքննության, ինչպես նաև Հաշվեքննիչ պալատի ֆինանսական, հսկողության և կառավարչական գործընթացների հետ կապված ռիսկերի կառավարման գործընթացների որակի հավաստումներ (quality assurance),

2) պահանջեն մշտադիտարկման գործընթացի պատասխանատվությունը վերագրել բավարար համապատասխան փորձով աշխատակիցների,

3) պահանջեն, որպեսզի նրանք, ովքեր ներգրավված են եղել հաշվեքննության գործընթացում, չներգրավվեն որակի հավաստման գործընթացում:

48. Հաշվեքննիչ պալատի անդամներից մեկը պետք է պատասխանատու լինի հաշվեքննությունների որակի հավաստումների իրականացման գործընթացի

ընդհանուր համակարգման համար, բացառությամբ իր կողմից համակարգված հաշվեքննությունների որակի հավաստումների, որոնք պետք է համակարգվեն Հաշվեքննիչ պալատի այլ անդամի կողմից:

49. Հաշվեքննիչ պալատի կողմից պետք է սահմանվեն չափանիշներ՝ որակի հավաստման ենթակա հաշվեքննության առաջադրանքների ընտրության համար:

50. Որակի հավաստումը նպաստում է հաշվեքննությունների որակի բարձրացմանը և հետևաբար՝ շահառուների կողմից հաշվեքննության արդյունքների վստահելիության աճին: Այն նաև թույլ է տալիս բացահայտել առաջընթացի ուղիները և, ըստ անհրաժեշտության, իրականացնել փոփոխություններ աշխատանքային ընթացակարգերում և/կամ ձեռնարկներում: Որակի հավաստումները կարող են իրականացվել ինչպես ներքին, այնպես էլ՝ արտաքին ռեսուրսներով:

51. Որակի հավաստումները կարող են կենտրոնանալ ընդհանուր համակարգային նշանակություն ունեցող խնդիրների վրա կամ մասնավոր հարցերի վրա, որոնք վերաբերում են կոնկրետ հաշվեքննության առաջադրանքին: Որակի հավաստումները կարող են թիրախավորել հաշվեքննության գործընթացի առանձին տարրեր՝ ողջ գործընթացի փոխարեն:

52. Որակի հավաստումների նպատակները կարող են տարբեր լինել, մասնավորապես՝

1) արդյոք հաշվեքննության ընտրված մոտեցումը և կիրառված մեթոդաբանությունը համապատասխանել է մասնագիտական ստանդարտներին,

2) արդյոք ընտրված մեթոդները համապատասխանել են հաշվեքննության առարկային և նպատակներին,

3) արդյոք հաշվեքննության բացահայտումները հիմնված են եղել խորը, փաստարկված և հստակ ներկայացված հաշվեքննության ապացույցների վրա:

53. Որակի հավաստումը պետք է իրականացվի մասնագիտացված որակի հավաստման գործառույթի/ կազմակերպական միավորի կողմից, որը ստեղծվում է Հաշվեքննիչ պալատի ներսում և չի իրականացնում հաշվեքննություններ:

54. Արտաքին հավաստումների դեպքում կարող են ներգրավվել որակավորված փորձագետներ ֆինանսական կառավարման ասոցիացիաներից, ակադեմիական դաշտից, արտաքին աուդիտ իրականացնող ընկերություններից կամ այլ աուդիտի բարձրագույն մարմիններից:

55. Որակի հսկողության համակարգի մշտադիտարկման արդյունքները պետք է ժամանակին ներկայացվեն Հաշվեքննիչ պալատի ղեկավարությանը՝ անհրաժեշտ քայլեր ձեռնարկելու համար:

56. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է իրականացնի նաև որակի կառավարման մշտադիտարկման այլ միջոցառումներ, ինչպիսիք են՝ շահառուների շրջանում հարցումները, առաջարկությունների կատարման հետհսկողությունը, հաշվեքննության օբյեկտների արձագանքը հաշվեքննության ընթացքի վերաբերյալ:

57. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ունենա ընթացակարգեր՝ հաշվեքննությունների որակի հետ կապված բողոքներին ընթացք տալու համար:

58. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է ներդնի հաշվեքննության առաջարկությունների իրականացման մշտադիտարկման և դրանց ազդեցության գնահատման համակարգ: Արդյունքները պետք է ներկայացվեն Ազգային ժողովին և հանրությանը:

59. Հաշվեքննիչ պալատը հաշվեքննության օբյեկտներից ստացված տեղեկությունների հուսալիության հավաստման նպատակով կարող է՝

1) իրականացնել հետհսկողության հաշվեքննություններ՝ նախկին ընթացիկ եզրակացություններում ներկայացված բացահայտումների, եզրակացությունների և առաջարկությունների վերաբերյալ, որոնք ունեն շարունակական հետաքրքրություն շահառուների համար և/կամ պարունակում են նշանակալի ռիսկեր,

2) դիտարկել հաշվեքննության առաջարկությունների կատարման ընթացքը միևնույն հաշվեքննության օբյեկտում իրականացվող ապագա հաշվեքննությունների ընթացքում,

3) օգտագործել այլ աղբյուրներ, ինչպիսիք են՝ զանգվածային լրատվության միջոցների հրապարակումները, միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների զեկույցները և այլն:

60. Հաշվեքննիչ պալատը պետք է հրապարակի տվյալ պահի դրությամբ դեռևս չկատարված հաշվեքննության առաջարկությունների ցանկը՝ իր տարեկան հաշվետվություններում:

61. Հաշվեքննիչ պալատը կարող է ստանալ հետադարձ կապ նաև լայն հանրությունից, որը կարող է լինել հարցումների, զանգվածային լրատվության միջոցների անդրադարձը մշտադիտարկելու և Հաշվեքննիչ պալատի կայքում շահառուներին մեկնաբանություններ տրամադրելու հնարավորություն ընձեռելու ճանապարհով:

62. Հաշվեքննիչ պալատը պարբերաբար պետք է պատրաստի և հրապարակի հաշվետվություններ հաշվեքննության բացահայտումների, եզրակացությունների և առաջարկությունների ազդեցության վերաբերյալ, ներառյալ՝ ֆինանսական և այլ օգուտների վերաբերյալ, որոնք ստացել են պետությունը և հանրությունը Հաշվեքննիչ պալատի հաշվեքննությունների արդյունքում:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ
ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ՈՐԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ

Հ/Հ	Միջոցառում	Պատասխանատուներ	Ֆինանսավորում	Արդյունքներ	Ժամկետներ
1.	Որակի կառավարման համակարգի ստեղծում և ներդրում	Հաշվեքննիչ պալատ, ՄՎՄԿ վարչություն	ՀՀ պետ. բյուջե, արտաքին աղբյուրներ	Համակարգի հաստատում	II եռ., 2021
				Համակարգի պիլոտային գործարկում և գնահատում	IV եռ., 2022
				Համակարգի ամբողջական ներդրում	IV եռ., 2023
1.1	Հաշվեքվննության որակի հսկողության գործընթացների ստեղծում և ներդրում՝ ISSAI 140 ստանդարտին համաձայն	Հաշվեքննիչ պալատ, ՄՎՄԿ վարչություն	ՀՀ պետ. բյուջե, արտաքին աղբյուրներ	Հաստատում	IV եռ. 2021
				Պիլոտային գործարկում և գնահատում	IV եռ, 2022
				Ամբողջական ներդրում	IV եռ., 2023
1.2	Հաշվեքննության, ֆինանսական, հսկողության և կառավարչական	Հաշվեքննիչ պալատ, ՄՎՄԿ	ՀՀ պետ. բյուջե, արտաքին	Գործառույթի հաստատում 2022թ.	II եռ. 2022

	գործընթացների հետ կապված որակի ապահովման գործառույթի ստեղծում և ներդրում	վարչություն	աղբյուրներ	Գործառույթի պիլոտային ներդրում և գնահատում՝ 2023թ.	IV եռ.2023
1.3	Հատուկ ոլորտներում հաշվեքննությունների որակի բարձրացման ուղեցույցների ստեղծում և ներդրում	Հաշվեքննիչ պալատ, ՄՎՄԿ վարչություն	ՀՀ պետ. բյուջե, արտաքին աղբյուրներ	Երկու նմանատիպ ուղեցույցների ներդրում	IV եռ. 2022
				Երկու նմանատիպ ուղեցույցների պիլոտավորում՝ 2023թթ.-ին	IV եռ. 2023